Európsky parlament
2024 – 2029

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť

2024/2124(INI)

16.07.2025

NÁVRH SPRÁVY

o podnikaní žien vo vidieckych a ostrovných oblastiach a v najvzdialenejších regiónoch
(2024/2124(INI))

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť

Spravodajkyňa: Elżbieta Katarzyna Łukacijewska

OBSAH

strana

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU 3

DÔVODOVÁ SPRÁVA.....8

PRÍLOHA: VYHLÁSENIA O POSKYTNUTÝCH INFORMÁCIÁCH 10

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o podnikaní žien vo vidieckych a ostrovných oblastiach a v najvzdialenejších regiónoch 2024/2124(INI)

Európsky parlament,

– so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2006/54/ES z 5. júla 2006 o vykonávaní zásady rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania[1],

– so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/970 z 10. mája 2023, ktorou sa posilňuje uplatňovanie zásady rovnakej odmeny pre mužov a ženy za rovnakú prácu alebo prácu rovnakej hodnoty prostredníctvom transparentnosti odmeňovania a mechanizmov presadzovania[2],

– so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1158 z 20. júna 2019 o rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom rodičov a osôb s opatrovateľskými povinnosťami, ktorou sa zrušuje smernica Rady 2010/18/EÚ[3],

– so zreteľom na stratégiu EÚ pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025,

– so zreteľom na stratégiu Európskeho investičného fondu a skupiny Európskej investičnej banky v oblasti rodovej rovnosti[4],

– so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku[5],

– so zreteľom na program Európskeho inovačného a technologického inštitútu a Európskej rady pre inovácie [6]týkajúci sa vedúceho postavenia žien (Women Leadership Programme),

– so zreteľom na plány európskeho výskumného priestoru v oblasti rodovej rovnosti[7],

– so zreteľom na svoje uznesenie z 3. mája 2022 o dosiahnutí hospodárskej nezávislosti žien prostredníctvom podnikania a samostatnej zárobkovej činnosti[8],

---

[1] Ú. v. EÚ L 204, 26.7.2006, s. 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/54/oj.
[2] Ú. v. EÚ L 132, 17.5.2023, s. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj.
[3] Ú. v. EÚ L 188, 12.7.2019, s. 79, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1158/oj.
[4] https://www.eib.org/en/publications/online/all/eib-evaluation-gender-strategy.
[5] Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
[6] https://www.eit.europa.eu/our-activities/opportunities/eic-women-leadership-programme.
[7] https://rea.ec.europa.eu/publications/impact-gender-equality-plans-across-european-research-area-0_en.
[8] Ú. v. EÚ C 465, 6.12.2022, s. 54.

– so zreteľom na článok 55 rokovacieho poriadku,

– so zreteľom na stanovisko Výboru pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka,

– so zreteľom na správu Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť (A10-0000/2025),

A. keďže ženy zohrávajú vo vidieckych hospodárstvach kľúčovú úlohu, naďalej však čelia právnym, finančným, kultúrnym a infraštruktúrnym prekážkam podnikania a hospodárskej nezávislosti; keďže vidiecke oblasti sú neoddeliteľnou súčasťou európskeho spôsobu života, pretože stelesňujú rovnováhu medzi tradíciou a pokrokom;

B. keďže cielená praktická podpora, napr. mikroúvery, mentorstvo a zjednodušené postupy, môže posilniť postavenie podnikateliek, ktoré podnikajú po prvýkrát;

C. keďže ženy v najvzdialenejších a odľahlých regiónoch čelia intenzívnejším výzvam a prekážkam v dôsledku izolácie, starnutia obyvateľstva a obmedzených služieb;

D. keďže zosúladenie podnikania s rodinným životom je naďalej zložité, najmä vo vidieckych oblastiach, kde sú verejné služby obmedzené;

E. keďže rodovo motivované násilie, stigmatizácia a nedostatočná podpora podkopávajú účasť žien na spoločenskom a hospodárskom živote vo vidieckych oblastiach z dôvodu chýbajúcich podporných sietí a výraznejších tradičných rodových úloh;

F. keďže digitálne začlenenie má zásadný význam pre prístup žien k odbornej príprave, trhom, práci na diaľku a možnostiam inovácie; keďže vzdelávanie dievčat v oblasti vedy, technológie, inžinierstva a matematiky (STEM) môže pomôcť odstrániť rodové rozdiely;

G. keďže podpora žien v poľnohospodárstve, tradičných remeslách a kreatívnych odvetviach prispieva k odolnosti miestneho hospodárstva, zachovaniu kultúry a ku generačnej obnove;

H. keďže na rozvoj politík v oblasti podnikania na vidieku, ktoré účinne riešia osobitné potreby žien, sú nevyhnutné údaje rozčlenené podľa pohlavia;

Uplatňovanie hľadiska konkurencieschopnosti

1. zdôrazňuje, že podnikateľky sú kľúčovou hnacou silou inovácií, súdržnosti a konkurencieschopnosti vo vidieckych oblastiach; vyzýva na zlepšenie prístupu k financovaniu inovácií, prispôsobeným podporným programom pre malé a stredné podniky a príležitostiam v rámci ekologického a digitálneho hospodárstva, čím sa zabezpečí, že sa podnikateľky budú môcť v plnej miere zúčastňovať na rozvíjajúcich sa trhoch;

2. vyzýva na rozvoj štruktúrovaných mentorských sietí a platforiem partnerského učenia, najmä v oblastiach, ako je digitalizácia, financie a administratíva;

3. naliehavo vyzýva členské štáty, aby propagovali úspešné príbehy podnikateliek na vidieku prostredníctvom informačných kampaní na zvýšenie viditeľnosti, dôvery a komunitnej angažovanosti;

4. vyzýva Komisiu a Európsky inštitút pre rodovú rovnosť, aby v spolupráci so sociálnymi partnermi zanalyzovali kľúčové prekážky zamestnanosti a podnikania žien, a to aj v najvzdialenejších a odľahlých regiónoch;

5. podporuje stratégiu Komisie pre úniu úspor a investícií, ako aj vytvorenie a rozšírenie inkluzívnych finančných nástrojov vrátane účtu investičných úspor s označením EÚ na zvýšenie a uľahčenie prístupu spoločností z EÚ k financovaniu;

6. požaduje cielené investície do digitálnej infraštruktúry, rozvoja zručností a inkluzívnych rámcov digitálnej politiky, ktoré zabezpečia, aby sa na ženy na vidieku pri digitálnej transformácii nezabudlo;

7. požaduje cielené opatrenia na zlepšenie prístupu žien k pôde, financiám, vzdelávaniu a odbornej príprave, najmä pre začínajúce poľnohospodárky a majiteľky podnikov;

8. vyzýva Komisiu, aby v rámci príslušných programov vyčlenila primerané finančné prostriedky na podporu podnikov vedených ženami vo vidieckych a odľahlých oblastiach, najmä v inovačných odvetviach a odvetví cestovného ruchu;

Uplatňovanie hľadiska pripravenosti

9. vyzýva členské štáty, aby zabezpečili, že súčasťou vzdelávania budú digitálne zručnosti a predmety STEM, pričom sa spochybnia škodlivé rodové stereotypy a podporí komplexné vyučovanie o súhlase a právach;

10. naliehavo vyzýva členské štáty, aby poskytovali odbornú prípravu, pohotovostné služby a infraštruktúru, ktoré zohľadňujú rodové hľadisko, s cieľom zmierniť vplyv kríz na vidiecke komunity;

Tradičná kultúra a remeslá

11. oceňuje komunity, ktoré podporujú miestne poľnohospodárstvo vedené ženami a tradičné remeslá, ako sú napríklad tie, ktoré podporujú miestne združenia žien v domácnosti, pamätihodnosti a múzeá, a to všetko slúži na podporu cestovného ruchu a sociálnej hrdosti miestnej komunity;

12. zdôrazňuje sociálno-ekonomický potenciál tradičných remesiel a obehového miestneho hospodárstva, najmä v prípade starších žien; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby podporovali medzigeneračné podnikanie a remeselné hodnotové reťazce prostredníctvom odbornej prípravy, financovania a opatrení na zviditeľnenie;

13. nabáda na podporu celoživotného vzdelávania, uznávania predchádzajúceho vzdelania a digitálneho začlenenia starších žien vo vidieckych oblastiach;

14. vyzýva na väčšiu podporu pri zachovávaní stáročných remeselných tradícií, ako sú tkanie, vyšívanie a hrnčiarstvo, čo podporujú mnohé vidiecke združenia žien v domácnosti;

Poľnohospodárstvo

15. zdôrazňuje, že je potrebné podporovať zviditeľnenie, uznanie a ocenenie prínosu žien v poľnohospodárstve, a to aj v rodinných poľnohospodárskych podnikoch; požaduje rodovo rovnocenný prístup k pôde, finančným prostriedkom spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP), poradenským službám, podpore inovácií a dedičským právam;

16. nabáda členské štáty, aby zbierali údaje rozčlenené podľa pohlavia o vlastníctve pôdy, vedúcom postavení v poľnohospodárstve a neformálnom prínose žien;

17. požaduje opatrenia na podporu mladých poľnohospodárok, keďže generačná obnova je kľúčom k zachovaniu poľnohospodárskej činnosti, ktorá zabezpečuje potravinovú bezpečnosť a vytvára aj dynamické vidiecke komunity;

18. požaduje väčšiu inkluzívnosť vo vidieckych oblastiach a odolné a dobre prepojené oblasti, ktoré poskytujú bezpečné a kvalitné výrobky a služby pre širšiu spoločnosť;

Rovnaký prístup k infraštruktúre a službám

19. zdôrazňuje, že spravodlivý prístup k infraštruktúre, ako je vysokorýchlostný internet, a spoľahlivá doprava sú nevyhnutné na to, aby sa ženy na vidieku mohli zúčastňovať na hospodárskom, vzdelávacom a občianskom živote;

20. podporuje investície do sociálnych podnikov, družstiev a obchodných modelov súvisiacich so starostlivosťou, ktoré posilňujú postavenie žien na vidieku a zároveň riešia miestne potreby, ako je starostlivosť o deti a o staršie osoby a blahobyt komunít;

21. zdôrazňuje, že obmedzený prístup k zdravotnej starostlivosti vrátane starostlivosti o matky a služieb v oblasti duševného zdravia neprimerane postihuje ženy vo vidieckych, ostrovných a najvzdialenejších regiónoch; vyzýva členské štáty, aby zabezpečili dostupnosť, cenovú dostupnosť a kontinuitu základných zdravotníckych služieb prostredníctvom mobilných kliník a telemedicíny;

Násilie

22. uznáva, že rodovo motivované násilie vrátane domáceho, ekonomického, sexuálneho a psychického zneužívania je vážnou prekážkou samostatnosti žien a ich účasti na hospodárskom živote vo vidieckych a ostrovných regiónoch;

23. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili, že podnikanie žien vo vidieckych, ostrovných a najvzdialenejších regiónoch získa vo viacročnom finančnom rámci na obdobie po roku 2027 primeranú podporu vrátane financovania prostredníctvom príslušných programov, ako sú SPP, Horizont Európa a Digitálna Európa; zdôrazňuje, že je dôležité uľahčiť prístup k finančným prostriedkom EÚ pre vidiecke podniky, družstvá a komunitné projekty vedené ženami;

24. opakuje, že je potrebná komplexná stratégia EÚ pre podnikanie žien vo vidieckych, ostrovných a najvzdialenejších regiónoch, a žiada, aby sa na túto stratégiu výslovne vyčlenili osobitné finančné zdroje a mechanizmy financovania;

°

° °

25. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade a Komisii.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Ženy vo vidieckych, ostrovných a najvzdialenejších regiónoch sú kľúčovou hnacou silou blahobytu, hospodárskej odolnosti a sociálnej súdržnosti. V celej EÚ, a to aj v krajinách, ako je Poľsko, však naďalej čelia sociálnym, finančným alebo právnym prekážkam, ktoré obmedzujú ich plnú účasť na hospodárskom živote. Cieľom tejto správy je poukázať na tieto výzvy a zároveň predložiť praktické a cielené odporúčania na posilnenie podnikania žien, ich sociálneho začlenenia a dlhodobej hospodárskej nezávislosti vo vidieckych oblastiach.

V mnohých členských štátoch ženy na vidieku neúmerne postihuje nedostatočný prístup k financovaniu, cenovo dostupnej starostlivosti o deti, primeraným dopravným spojeniam, digitálnej infraštruktúre a systémom podpory zohľadňujúcim rodové hľadisko. Hoci rozdiely v odmeňovaní žien a mužov a tradičné zaťaženie v súvislosti so starostlivosťou pretrvávajú v mestskom prostredí, vo vidieckych oblastiach sa často ešte zväčšujú. Napríklad v Poľsku ženy v okrajových obciach a obciach s nízkou hustotou obyvateľstva často spájajú neplatenú opatrovateľskú prácu s neformálnou prácou alebo rodinným farmárčením bez uznania či ochrany sociálneho zabezpečenia. Iniciatívy na miestnej úrovni, ako sú miestne združenia žien v domácnosti alebo vidiecke družstvá, však preukázali, že so správnou inštitucionálnou podporou môžu ženy viesť úspešné miestne hospodárstva, chrániť kultúrne dedičstvo a budovať inkluzívne inovačné ekosystémy.

V tejto správe sa zdôrazňuje potreba prejsť od izolovaných intervencií ku komplexnejšiemu a rodovo responzívnejšiemu prístupu. Vyzýva na uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti vo všetkých politikách rozvoja vidieka, súdržnosti, digitálnych a poľnohospodárskych politikách. V dokumente sa takisto zdôrazňuje význam zberu údajov rozčlenených podľa pohlavia, zvyšovania informovanosti o prínose žien pre miestne hospodárstva a podpory ich účasti v oblastiach STEM a na prechode na digitálne technológie. Takéto opatrenia sú nevyhnutné na zabezpečenie toho, aby sa pri transformácii vidieckych oblastí na ženy nezabudlo.

Osobitná pozornosť sa venuje dostupnosti finančných prostriedkov. Podnikateľky vo vidieckych oblastiach, najmä podnikateľky, ktoré podnikajú po prvýkrát, alebo pracujúce v odvetví starostlivosti, cestovného ruchu alebo tradičných remesiel, naďalej čelia neprimeraným ťažkostiam pri prístupe k úverom a podpore podnikania. V tejto súvislosti správa víta iniciatívu týkajúcu sa účtu investičných úspor EÚ a požaduje, aby mal samostatnú verziu prispôsobenú ženám na vidieku. Okrem toho naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili, že viacročný finančný rámec (VFR) na obdobie po roku 2027 bude zahŕňať finančné prostriedky na podnikanie žien vyčlenené v SPP, programoch Horizont Európa a Digitálna Európa.

Správa sa zaoberá aj povahou práce na vidieku v poľnohospodárstve v súvislosti s rodovou rovnosťou. Napriek tomu, že ženy zohrávajú v poľnohospodárskej výrobe a pri riadení poľnohospodárskych podnikov ústrednú úlohu, v oficiálnych štatistikách a pri navrhovaní politík sú často neviditeľné. Výzvou zostáva prístup k pôde, spravodlivé odmeňovanie, dedičské práva a prístup k finančným prostriedkom SPP. Ako vyplýva z výskumu predloženého výboru FEMM, v mnohých členských štátoch vrátane Poľska naďalej prevládajú vzorce ako „syn ako dedič“ a podhodnocovanie prínosu žien.

Okrem hospodárskych aspektov sa správa zaoberá súvislosťou medzi prístupom k službám, násilím a vylúčením. Rodovo motivované násilie je rozšírený jav, ktorý sa vo vidieckych oblastiach často nenahlasuje v dôsledku stigmatizácie, nedostatku služieb a silnej tradície

rodových úloh. V správe sa zdôrazňuje naliehavá potreba prístupných, dôverných a dobre financovaných podporných systémov, ako aj opatrení na zvyšovanie informovanosti komunít a preventívnych opatrení.

Dôležité je, že táto iniciatíva nereaguje len na existujúce nerovnosti, ale ponúka aj víziu. Víziu inkluzívneho rozvoja vidieka, kde ženy nie sú vedľajšími, ale ústrednými aktérkami. Kde sa tradičné remeslá, poľnohospodárstvo, obehové hospodárstva a digitálne inovácie vzájomne nevylučujú, ale prelínajú. Kde je práca žien viditeľná, oceňovaná a podporovaná.

Správa je zakotvená v existujúcich právnych predpisoch a stratégiách EÚ vrátane smernice o transparentnosti odmeňovania, smernice o rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom alebo stratégie pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025. Je v súlade s cieľmi nariadenia o spoločných ustanoveniach a so zásadami uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti a územnej súdržnosti.

Pri vypracúvaní tejto správy sa zohľadnili príspevky akademických odborníkov, občianskej spoločnosti a poslancov Európskeho parlamentu. Spravodajkyňa by sa chcela poďakovať všetkým, ktorí sa podelili o svoje skúsenosti, analýzy a praktické príklady. Ich príspevky pomohli formovať koncepciu politiky, ktorá je ambiciózna a zároveň ukotvená v realite.

Podnikanie žien vo vidieckych oblastiach nie je okrajová otázka. Je to otázka spravodlivosti, súdržnosti a trvalo udržateľného rozvoja. Teraz nastal čas konať.

PRÍLOHA: VYHLÁSENIA O POSKYTNUTÝCH INFORMÁCIÁCH

V súlade s článkom 8 prílohy I k rokovaciemu poriadku spravodajkyňa vyhlasuje, že do svojej správy zahrnula informácie k záležitostiam týkajúcim sa predmetu spisu, ktoré dostala pri príprave návrhu správy od týchto zástupcov záujmových skupín, na ktorých sa vzťahuje Medziinštitucionálna dohoda o povinnom registri transparentnosti[1], alebo od týchto zástupcov verejných orgánov tretích krajín vrátane ich diplomatických misií a veľvyslanectiev:

1. Zástupcovia záujmových skupín, na ktorých sa vzťahuje Medziinštitucionálna dohoda o povinnom registri transparentnosti
South East Technological University-Ireland
Yolo - you only live once
Vereniging Universiteiten van Nederland
University of Galway
2. Zástupcovia verejných orgánov tretích krajín vrátane ich diplomatických misií a veľvyslanectiev

Vypracovanie uvedeného zoznamu je vo výlučnej zodpovednosti spravodajkyne.

Ak sú v zozname uvedené mená, funkcie alebo mená a funkcie fyzických osôb, spravodajkyňa vyhlasuje, že predložila dotknutým fyzickým osobám oznámenie Európskeho parlamentu o ochrane údajov č. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), v ktorom sa stanovujú podmienky spracúvania ich osobných údajov a práva súvisiace s týmto spracúvaním.

[1] Medziinštitucionálna dohoda z 20. mája 2021 medzi Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Európskou komisiou o povinnom registri transparentnosti (Ú. v. EÚ L 207, 11.6.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).